■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب امتیاز: سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران ■ مدیر مسئول: مهدی گیوه‌کی

شنبه ۱۷ دی ۱۴۰۱ | ۱۴ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ | ۲۰ صفحه | سال بیست‌وسوم - شماره ۶۴۰۰ | Saturday - Jan 7 , 2023

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰
■ تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴ ■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
■ شاپا: ISSN1735-3637 ■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

امروز در تاریخ

■ زادروز جواد فکوری، فرمانده نیروی هوایی/ ۱۳۱۷
■ زادروز محمدرضا لطفی، نوازنده تار و آهنگساز/ ۱۳۲۵
■ سالمرگ جهان پهلوان غلامرضا تختی قهرمان کشتی/ ۱۳۴۶

واحه

وطن تو از که جویم که تو در وطن نگنجی
خبر تو از که پرسم که تو در خبر نیایی
عطار

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۱۰	غروب آفتاب: ۱۷:۰۶
اذان مغرب: ۱۷:۲۶	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۲۶
اذان صبح (فردا): ۵:۴۵	طلوع خورشید (فردا): ۷:۱۵

پیشخوان

نور درون من

آشناکردن کودکان با مفاهیم مهمی چون مهربانی، پاک‌سرشتی و شادی به آنها کمک می‌کند در طول زندگی بر توانمندبودن خویش تکیه کنند و بتوانند با اعتماد به نفس دنیا را به جایی بهتر برای زندگی خود و سایرین تبدیل کنند. کتاب «نور درون من» نوشته لورن گربویز فیشر، یکی از بهترین انتخاب‌ها برای کتابخوانی پیش از خواب است که به کودکان ۶ تا ۱۰ سال می‌آموزد همواره در زندگی مثبت‌اندیش، سپاسگزار و مهربان باشند ولبخند را به لب اطرافیان‌شان بیاورند. این کتاب با مطالب زیبا و نثری دلنشین، باعث افزایش اعتماد به نفس و برانگیختن احساسات خوب در کودکان می‌شود و ارزش وجودی هر فرد را اعتلا می‌بخشد.

نور درون من داستانی آموزنده است که به کودکان می‌گوید همه ما نوری درون خود داریم که با استفاده از آن می‌توانیم این دنیا را به مکانی آرام‌تر و امن‌تر تبدیل کنیم. هر کدام از ما باید بدانیم که جهان هستی به نور و دیدگاه مخصوص انسان‌ها نیاز دارد. اگر ما با یکدیگر هماهنگ باشیم، می‌توانیم در دنیایی مملو از عشق، امنیت و هماهنگی زندگی کنیم. لورن گربویز فیشر در این اثر به فرزندان شما می‌آموزد که برای کنارآمدن با تمام مشکلات و سختی‌ها در زندگی، ابتدا باید نور درون‌شان را پیدا کنند و برای شفای دنیا و خودشان از آن بهره ببرند. این کتاب سال گذشته توسط انتشارات عصر اندیشه به فارسی منتشر شده است.

مافیای «معدل»!

تغییر موضع سودجویان از کنکور به امتحانات نهایی چه معنایی دارد؟

میثم اسماعیلی
روزنامه‌نگار

تغییر جایگاه سودجویان گاهی انگشت تعجب به دهان ما مشاهده‌گران می‌گذارد، نمونه‌اش وضعیت تغییر موضع مافیای کنکور به مافیای معدل. در یک دهه گذشته بحث بر سر حذف کنکور بسیار بوده است، آن قدر که با رصد خبرهای این سال‌ها بارها می‌توان با تیتر اغواگر «کنکور حذف شد» هم روبه‌رو شد اما این اتفاق نه‌تنها نیفتاد بلکه با تغییراتی حالا به گونه‌ای دیگر ادامه دارد. بسیاری از مسئولان از جمله نمایندگان مجلس در همه این سال‌ها از وجود گردش مالی شگفت‌آور مافیای کنکور خبر داده بودند، آنها معتقد بودند که این آزمون عجیب تنها فایده‌اش پرپول‌ترشدن حساب بانکی این افراد است و بس. برای جلوگیری از این وضعیت، تصمیمات و طرح‌ها و لوایحی هم به مجلس آمد و حتی برخی از آنها هم مصوب شد. در کنار این رویه اما تغییر هرم جمعیتی ایران باعث شد تعداد داوطلبان کنکور به شکل محسوسی پایین بیاید و البته نباید از این موضوع هم گذشت که همان داوطلبانی هم که تصمیم به حضور در کنکور داشتند تصمیم‌شان حضور در دانشگاه‌های برتر بود و بس. چراکه پس از انتشار نتایج اولیه در ۴ سال گذشته نزدیک به نیمی از آنها (۴۶ تا ۵۷ درصد) قید انتخاب رشته را زدند و از خیر مدرک دانشگاهی گذشتند. یکی از این تصمیمات این بود که همه سرنوشت دانش‌آموزان را به آزمون کنکور گره نزنند و همین باعث شد شرط معدل از سال آینده در کنکور لحاظ شود. به این معنا که معدل دانش‌آموزان نقشی ۴۰ درصدی در نتیجه کنکور داشته باشد، پاتک مافیای کنکور به این تصمیم اما جالب توجه بود؛ حالا تور آنها برای سوءاستفاده گسترده‌تر شد، چراکه این بار علاوه بر خود کنکور (از برگزاری کلاس‌های کنکور و تدریس به ظاهر تست‌زنی گرفته تا بی‌شمار کتاب‌های کمک درسی) چتر سودجویی خود را گسترده‌تر کردند و وارد بازار پرمخاطب‌تری شدند. حالا در یک سال گذشته خبر پرتکراری که مدام تایید و تکذیب می‌شود مربوط به تقلب در امتحانات نهایی است. هر چند در همه این سال‌ها، هم سازمان سنجش و هم وزارت آموزش و پرورش بر صحت امتحانات تاکید دارند و حتی از حضور نهادهای انتظامی در امنیت کنکور گفته‌اند اما آنچه در شبکه‌های مجازی در جریان است نشان از بازار پررونق فروشندگان سوالات کنکور دارد، بازاری با گردش مالی ۲۰ میلیون تا یک میلیارد تومان! مواجهه تصمیم‌گیران به این اتفاقات هم این بود که این افراد سوالات امتحانات نهایی را در اختیار ندارند و صرفا با کلاهبرداری جیب داوطلبان ساده را خالی می‌کنند. در این میان اما روایت‌های متناقض دیگری هم وجود دارد، به عنوان مثال دکتر اسلامی، استاد ادبیات دانشگاه تهران و دبیر آزاد می‌گوید: «در امتحان نهایی عربی ۲۸ هزار نفر در یک کانال تلگرامی ۱۰ دقیقه بعد از آزمون به پاسخ‌ها دسترسی پیدا کرده‌اند، سؤال این است که اگر حتی تعداد بسیار محدودی موفق به تقلب شوند، آیا حق مابقی داوطلبان تضییع نمی‌شود؟ تقلب چه به اندازه ۲۵ صدم باشد و چه ۲۰ نمره، در نهایت تقلب، تقلب است.» همین چند روز پیش، چهاردهم دی‌ماه، مجددا برخی کانال‌های تلگرامی، برگه سؤالات آزمون درس سلامت و بهداشت را ۱۱ دقیقه پس از شروع جلسه منتشر کردند، بنابراین ۱۰: ۱۱ دقیقه منتشر و به‌تدریج پاسخ سؤالات را درج کردند. آن‌طور که از پیام‌های درج‌شده در یکی از کانال‌های تلگرامی برمی‌آید، زمینه‌چینی و دون‌پاشی برای فروش سؤالات کنکور سراسری دی‌ماه هدف اصلی این سودجویان است. این رویه چه کلاهبرداری باشد و چه سودجویی، چه این افراد بازداشت شوند و چه در امنیت کامل به فریب ادامه دهند نتیجه‌اش سرخوردگی دانش‌آموزانی است که تلاش چند ساله‌شان را هدررفته می‌بینند، اتفاقی که می‌تواند به نارضایتی عمومی بخش قابل توجهی از جامعه جوان کشور بینجامد.

حکمت

امام علی(ع):

در تصمیمی که با دوراندیشی همراه نباشد خیری نیست.

غررالحکم

نکته روز

آوار مخرب صفر و یکی

نگاهی به تاثیر شبکه‌های اجتماعی بر رشد مغزی نوجوانان

آیسا اسدی
روزنامه‌نگار

شبکه‌های اجتماعی جزء جدایی‌ناپذیر زندگی در دنیای امروزی است. رسانه‌های اجتماعی تاثیرات مثبت و منفی بسیاری در پی دارد که تاکنون در صدها پژوهش و مقاله علمی به آنها پرداخته شده است. معمولا بررسی این تاثیرات بیشتر در حوزه روان‌شناسی، فرآیند تصمیم‌گیری و تحقیقات بازار مورد توجه بودند. اما در یکی از اولین مطالعات بلندمدت در مورد ارتباط توسعه و رشد سیستم عصبی نوجوانان و استفاده از فناوری محققان دانشگاه کارولینای شمالی گزارش دادند که بررسی مداوم شبکه‌های اجتماعی توسط نوجوانان با تغییرات بعدی در نحوه واکنش مغز آنها به دنیای اطراف مرتبط است. این مطالعه که چند روز پیش در JAMA Pediatrics منتشر شد، نشان می‌دهد با افزایش استفاده از رسانه‌های اجتماعی مغز نوجوانان ممکن است در زمان پیش‌بینی پاداش‌ها و تنبیه‌های اجتماعی حساس‌تر شود. اِوا تلزار، استاد روان‌شناسی و علوم اعصاب و یکی از نویسندگان مقاله می‌گوید: «یافته‌ها نشان می‌دهد کودکانی که بیشتر با بررسی شبکه‌های اجتماعی بزرگ می‌شوند، نسبت به بازخورد همسالان خود حساس می‌شوند.»

۱۶۹ دانش‌آموز مدارس راهنمایی دولتی در این تحقیق شرکت داشتند و پژوهشگران طی سه سال رفتار آنها را پیگیری کردند. در ابتدای مطالعه، شرکت‌کنندگان گزارش دادند که چند بار در روز سه پلتفرم محبوب فیس‌بوک، اینستاگرام و اسنپ‌چت را بررسی می‌کنند. پاسخ آنها از کمتر از یک بار تا بیش از ۲۰ بار در روز متغیر بود. فعالیت مغز شرکت‌کنندگان در حین پژوهش با تصویربرداری‌های مغزی اندازه‌گیری شد. پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی جریانی ثابت و غیرقابل پیش‌بینی از بازخورد اجتماعی را در قالب لایک‌ها، نظرات، اعلان‌ها و پیام‌ها ارائه می‌کنند. ماریا مازا از دیگر پژوهشگران این مطالعه می‌گوید: «در حالی که این افزایش حساسیت به بازخورد اجتماعی ممکن است استفاده اجباری از رسانه‌های اجتماعی را در آینده تقویت کند، اما می‌تواند منعکس‌کننده رفتار انطباقی احتمالی باشد که به نوجوانان اجازه می‌دهد تا در دنیای فزاینده دیجیتالی حرکت کنند.»

کارا فاکس، نویسنده ارشد این مطالعه و دانشجوی دکترای روان‌شناسی می‌گوید: «این ورودی‌های اجتماعی مکرر، ناسازگار و اغلب پاداش‌دهنده هستند و آنها را به تقویت‌کننده‌های قدرتمندی تبدیل می‌کنند که می‌توانند کاربران را وادار به بررسی مکرر رسانه‌های اجتماعی کنند.» مطالعات دیگر نشان داده است که ۷۸ درصد از افراد ۱۳ تا ۱۷ ساله گزارش داده‌اند که تلفن همراه خود را حداقل هر ساعت چک می‌کنند. ۳۵ درصد از نوجوانان گزارش می‌دهند که تقریبا به طور مداوم از حداقل یکی از پنج پلتفرم برتر رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که بررسی مکرر رسانه‌های اجتماعی در میان نوجوانان ۱۲ تا ۱۳ ساله ممکن است با تغییراتی در نحوه رشد مغز آنها در یک دوره سه‌ساله مرتبط باشد. مغز نوجوانانی که اغلب بیش از ۱۵ بار در روز شبکه‌های اجتماعی را چک می‌کردند، نسبت به بازخوردهای اجتماعی حساس‌تر شده است.

میچ پرینشتاین، مدیر ارشد علمی انجمن روان‌شناسی آمریکا و یکی از نویسندگان می‌گوید: «بیشتر نوجوانان در یکی از مهم‌ترین دوره‌های رشد مغز در طول زندگی خود، استفاده از فناوری و رسانه‌های اجتماعی را شروع می‌کنند. تحقیقات ما نشان می‌دهد که بررسی رفتارها در رسانه‌های اجتماعی می‌تواند پیامدهای طولانی‌مدت و مهمی بر رشد سیستم عصبی نوجوانان داشته باشد که برای والدین و سیاستگذاران برای درک مزایا و مضرات بالقوه مرتبط با استفاده از فناوری توسط نوجوانان ضروری است.»

پرسه

وضعیت قرمز در گوگل

به گفته یک منبع آگاه، شرکت مایکروسافت در حال آماده‌شدن برای اضافه‌کردن چت‌جی‌پی‌تی به موتور جست‌وجوی بینگ است تا کاربران رقیبش گوگل را جذب کند. این فرد که نمی‌خواست نامش فاش شود با صحبت در مورد طرح محرمانه محصول که همچنان در فرآیند آماده‌شدن است، گفت: مایکروسافت امیدوار است با پاسخ‌های هم‌سیاق و محاوره‌ای به پرسش‌های کاربران، آنها را جذب کند. وی افزود: شرکت مستقر در ردموند واشنگتن ممکن است این ویژگی جدید را در چند ماه آینده ارائه کند، اما هنوز مشغول ارزیابی دقت چت‌بات و سرعت گنجاندن آن در موتور جست‌وجو است. نسخه اولیه ممکن است در قالب یک نسخه آزمایشی محدود برای گروه کوچکی از کاربران منتشر شود. شرکت نرم‌افزاری مایکروسافت که موتور جست‌وجوگر بینگ آن کوچک‌تر از موتور گوگل است، چندین ماه است که چت‌جی‌پی‌تی را ارزیابی می‌کند.

کیوآرکد را اسکن کنید

«زمستان» آب شد

با آغاز سال نوی میلادی، کشورهای اروپایی با رکورد افزایش دما طی زمستان روبه‌رو شده‌اند. فرانسه یک روز مانده به آغاز سال ۲۰۲۳، گرم‌ترین دمای تاریخ خود در این زمان از سال را ثبت کرد. مقامات آلمان نیز اعلام کردند دمای هوا در روزهای ابتدایی ۲۰۲۳، از سال ۱۸۸۱ بی‌سابقه بوده است. اسپانیا، جمهوری چک، سوئیس، مجارستان و لهستان هم از افزایش کم‌سابقه دما طی روزهای اخیر خبر داده‌اند. گرمای هوا همچنین منجر به تعطیلی موقت برخی پیست‌های اسکی معروف سوئیس به دلیل نبود برف شده است. گرمای هوا در قاره سبز باعث شده فعالان محیط‌زیست بار دیگر نسبت به ضرورت مقابله با تغییرات اقلیمی تأکید کنند.

کیوآرکد را اسکن کنید

نگاه

مصائب کودکان کار

دستفروشی کودکان کار در حاشیه اتوبان بهشت زهرا همیشه از جمله آسیب‌های اجتماعی پرچالش بوده است. شهرداری بارها خواسته این افراد را به نوعی ساماندهی کند و همچنان اما این رویه ادامه دارد. فارغ از برخی سوءاستفاده‌هایی که در این رویه معمول بوده بسیاری از این کودکان به دلیل حوادث رانندگی جان‌شان را از دست داده‌اند. کودکان کار در این جاده همواره از جمله قربانیان مهم این آسیب‌ها بوده‌اند. قاب مجید آزاد از این ماجرا فقط بخشی از مرارتی است که آنها هر روز تاب می‌آورند.

چهار راه

یک بی‌همتا

درباره نیکولا تسلا؛ مردی که دنیای پیشرفته امروز مدیون نبوغ اوست

امروز هشتادمین سالمرگ نیکولا تسلای بی‌همتاست. دانشمند عجیب، مرموز و درخشانی که انقلابی در برق ایجاد کرد و زمینه را برای فناوری بی‌سیم آینده فراهم کرد. تسلا در طول زندگی خود بیش از ۳۰۰ اختراع ثبت کرد و اختراعات بیشتری را در نظر داشت. او به‌عنوان پدر جریان متناوب شناخته می‌شود که مبنای بسیاری از فناوری‌های مدرن ما است.

در بهترین پیش‌نمایش تاریخ، تسلا حوالی نیمه‌شب طی یک توفان رعد و برقی شدید در سال ۱۹۵۶ در صربستان متولد شد. ماما چنین زمانی برای تولد را به فال بد گرفت و او را فرزند تاریکی لقب داد. اما مادر تسلا نظر متفاوتی داشت و چنین پیشگویی کرد: «نه، او فرزند نور خواهد بود.»

تسلا چنان علاقه‌مند به اختراع و اکتشاف بود که هرگز ازدواج نکرد و تا می‌توانست در انزوا و دور از دیگران به کارش می‌پرداخت. او همچنین برای استفاده هرچه بهتر از زمان فقط دو ساعت خواب شبانه داشت. او فردی چندزبانه بود و می‌توانست به هشت زبان صحبت کند. اگرچه شهرت او به تازگی در فرهنگ عامه به شهرت دوباره رسیده است، اما بسیاری از جنبه‌های زندگی او هنوز ناشناخته است. شکی نیست که او یک مرد اسرارآمیز جذاب بود. در اینجا به چند حقیقت جالب در مورد نیکولا تسلا می‌پردازیم.

تسلا، یک شخصیت وسواسی

در حالی که تسلا به عنوان یک مخترع نابغه، همه دانشمندان هم‌عصرش و حتی دانشمندان معاصر امروز را متحیر می‌کند اما او از ویژگی‌های شخصیتی بسیاری رنج می‌برد که امروزه احتمالا به عنوان اختلال وسواس فکری-اجباری طبقه‌بندی می‌شوند. تسلا شیفته عدد ۳ بود و از جواهرات، اشیای گرد و لمس‌کردن موها متنفر بود! او به ویژه مراقب مروارید بود و با زنانی که زیورآلات مرواریدی داشتند صحبت نمی‌کرد. او یک میکروب‌هراس نیز بود. پس از ابتلا به یک مورد تقریبا کشنده وبا در نوجوانی، تسلا در مورد میکروب‌ها و تمیزکردن همه چیز دچار وسواس شد. او یک روال بهداشت شخصی گسترده و سفت و سخت داشت؛ هر شب از ۱۸ دستمال برای پاک‌کردن اتاق ناهارخوری خود استفاده می‌کرد و برای شام دستکش سفید می‌پوشید.

میراثی همچنان مخفی

تسلا سال‌های آخر عمرش را از هتلی به هتل دیگر می‌رفت و خانه‌ای برای اقامت نداشت. او در اتاقی در هتل به تنهایی درگذشت. با وجود آن همه نبوغ و دستاورد بی‌نظیر با فقر دست و پنجه نرم می‌کرد. پس از مرگ تسلا تمام دارایی‌هایش توسط دفتر اموال بیگانگان اندازه‌گیری شد و در نهایت بیشتر آنها در اختیار خانواده‌اش قرار گرفت. با آن که تسلا در سال ۱۹۴۳ درگذشت، اما برخی اختراعات و آزمایش‌های او هنوز توسط دولت آمریکا بررسی و طبقه‌بندی می‌شود. چند مورد منتخب آن هنوز در جعبه‌های مهر و موم‌شده و محرمانه نگهداری می‌شوند و این سوال را پدید می‌آورند که تسلا چه چیزی کشف یا اختراع کرده که جهان امروز هنوز گنجایش فهم و پذیرشش را ندارد؟!

نابغه‌ای با حافظه شگفت‌انگیز

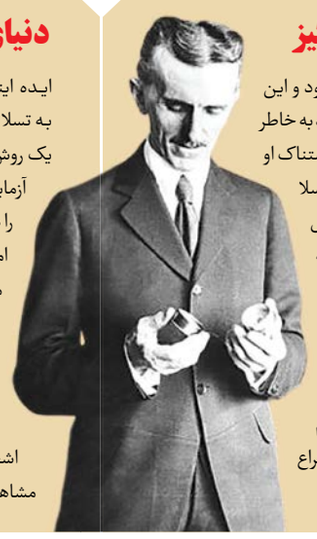

تسلا از حافظه تصویری خارق‌العاده‌ای برخوردار بود و این قدرت را داشت که کل کتاب‌ها و تصاویر را با جزئیات زیاد به خاطر بسپارد. تصور می‌شود بخشی از علت کابوس‌های وحشتناک او در کودکی نیز این استعداد درخشانش بوده است. تسلا قبل از ساختن یک اختراع، آن را با دقت بالا در ذهنش تصور می‌کرد و تمام ابعاد آن را در نظر می‌گرفت؛ که به این روش تفکر دیدار می‌گویند. او معمولا روی کاغذ طراحی نکرده و از روی حافظه کار می‌کرد. او همچنین رویایی از اختراعات متعددی را در مغزش ثبت کرده بود که بسیاری از آنها هرگز روی کاغذ نیامدند. یکی از منحصربه‌فردترین ویژگی‌های تسلا، توانایی تجسم سه‌بعدی بود، که به او اجازه می‌داد تمام جنبه‌های اختراع را قبل از ایجاد آن، ببیند.

دنیای مدرن امروز، مدیون نبوغ تسلا

ایده اینترنت بی‌سیم و گوشی‌های هوشمند امروزی متعلق به تسلا است. باور کنید یا نه در سال ۱۹۰۱ تسلا در واقع ایده یک روش بی‌سیم برای جمع‌آوری اطلاعات، کدگذاری آنها در آزمایشگاه، تغییر فرکانس و پخش آن به یک دستگاه دستی را در سر داشت. دقیقا همان روشی که تلفن‌های هوشمند امروزی ما بر اساسش کار می‌کنند. البته ایده او در آن زمان مانند بسیاری از ایده‌های بزرگ دیگرش، هرگز ساخته یا آزمایش نشد. بدون اختراعات و تحقیقات او، دنیای مدرن ما کاملا متفاوت به نظر می‌رسید. آزمایش‌های تسلا را می‌توان در جنبه‌های متعدد فناوری مدرن و زندگی روزمره، از جمله نور فلوئورسنت، دستگاه‌های اشعه ایکس، رادیو، تلویزیون، تلفن‌های همراه و موارد دیگر مشاهده کرد.